

VALTION ERITYISAVUSTUS VARHAISKASVATUKSEN TASA-ARVOA EDISTÄVIIN TOIMENPITEISIIN JA LAADUN KEHITTÄMISEEN VUOSILLE 2021-2022

33/2.21.213/2021

Hyvinvointilautakunta 16.02.2021 § 19

toimialajohtaja Juha Valta (puhelin 044 4970 400):

Opetus- ja kulttuuriministeriö julistaa haettavaksi valtion erityisavustusta koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseen vuosille 2021-2022. Myönnettävä erityisavustus on yhteensä enintään 24 600 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan momentilta 29.10.20. Haku koskee kunta- ja kuntayhtymiä, jotka järjestävät varhaiskasvatusta. Kunnat voivat sisällyttää yksityiset palveluntuottajat hakemukseensa. Hakuaika alkaa 29.1.2021 ja päättyy 11.3.2021 klo 16.15. Päätökset pyritään tekemään alkuvuodesta 2021.

Valtionavustuksen taustalla on pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman tavoite siitä, että sivistys, koulutus ja osaaminen muodostavat yhteiskunnan perustan jatkossakin. Varhaiskasvatuksessa luodaan pohja myöhemmälle oppimiselle. Laadukas ja tasa-arvoinen varhaiskasvatus on suomalaisen hyvinvointivaltion kivijalka, jonka perustana on kyky tasoittaa perhetaustasta johtuvien erojen merkitystä lapsen oppimiseen ja hyvinvointiin. Hallitusohjelman mukaisesti varmistetaan tasavertaiset mahdollisuudet yksilöllisillä ja entistä joustavimmilla oppimispoluilla, positiivisen diskriminaation rahoituksella ja riittävällä tuella. Käynnissä oleva koronaepidemia on pitkittyttyään lisännyt koulutukselliseen tasa-arvoon liittyviä haasteita.

Varhaiskasvatuksen merkitystä lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin edistäjänä vahvistetaan. Kiinnitetään erityishuomio tunnistettuun eriarvoistumiskehitykseen kuntien sisällä alueellisesti ja kuntien välillä, vahvistetaan lapsen oppimisen tukea sekä sukupuolesta tai maahanmuuttajataustasta johtuvia oppimiseroja.

Valtionavustus on oleellinen osa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelmaa. Vuosina 2020-2022 Oikeus Oppia -kehittämisohjelman puitteissa vahvistetaan laatua ja tasa-arvoa varhaiskasvatuksessa yhteensä 125 miljoonalla eurolla ja perusopetuksessa yhteensä 188 miljoonalla eurolla.

Valtionavustus on tarkoitettu varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin muutoksen, inklusion, oppimisen ja hyvinvoinnin, tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden, vuorovaikutuksen ja lähipalveluperiaatteen vahvistamiseen sekä lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta välttämättömään ja riittävän varhaiseen tukeen. Avustuksella tuetaan pysyvien toimintamallien, rakenteiden ja käytänteiden kehittämistä tukemalla varhaiskasvatuksen järjestäjien mahdollisuuksia palkata li-

sää varhaiskasvatuksen henkilöstöä: opettajia, erityisopettajia, sosionomeja, lastenhoitajia tai avustajia sekä pienentää lapsiryhmien kokoa esimerkiksi ryhmissä, joissa on tukea tarvitsevia lapsia.

Valtion erityisavustus myönnetään varhaiskasvatuksen järjestäjäkohtaisesti, hakemuksen perusteella, käytettäväksi vuosina 2021-2022. Valtion erityisavustusta voidaan myöntää valtionavustuksen hakukriteerit täyttävälle varhaiskasvatuksen järjestäjälle.

Esiopetus ei sisälly tähän avustukseen, mutta kunnat ja kuntayhtymät voivat hakea esiopetukseen erityisavustusta esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen suunnatussa haussa.

Valtionavustusta ei voi käyttää toimintaan, jolla varhaiskasvatuksen järjestäjä korvaa jo olemassa olevaa toimintaa.

- Hakemuksessa tulee olla varhaiskasvatuksen järjestäjän suunnitelma avustuksen aiotusta käytöstä.
- Varhaiskasvatuksen järjestäjä sitoutuu toimittamaan opetus- ja kulttuuriministeriölle tarvittavat tiedot mahdollista valtakunnallista seurantatutkimusta varten.

Valtion erityisavustusta voidaan käyttää varhaiskasvatuksessa seuraaviin toimiin:

- lisähenkilöstön palkkaamiseen (varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi, lastenhoitaja tai avustaja)
- lapsiryhmien kokojen pienentämiseen.

Valtion erityisavustus myönnetään varhaiskasvatuksen järjestäjälle hakemuksen perusteella käytettäväksi vuosina 2021-2022. Valtion erityisavustusta myönnetään enintään 80% kokonaismenoista, joten omarahoitusosuus on vähintään 20%.

Valtion erityisavustuksen määräytymiseen opetuksen järjestäjälle vaikuttavat seuraavat indikaattorit:

- 30–54-vuotiaiden vain perusasteen suorittaneiden osuus ikäluokasta
- työttömyysaste
- vieraskielisen väestön osuus
- maksuttoman varhaiskasvatuksen piirissä olleet lapset

Valtion erityisavustusta ei voi käyttää

- toimintaan tai kohteeseen, johon on samalle ajankohdalle myönnetty jo valtion erityisavustusta. Valtion erityisavustuksella voidaan kuitenkin jatkaa aiemmin aloitettua, erityisavustuksella toteutettua vastaavaa toimintaa, joka täyttää yllämainitut kriteerit.
- samanaikaisesti käytettäväksi vastaavan, aikaisemmille vuosille myönnetyn avustuksen, kanssa;

- toimintaan, jolla opetuksen järjestäjä korvaa jo olemassa olevaa toimintaa.
- Mikäli kunta lomauttaa varhaiskasvatuksen opetus- ja kasvatushenkilökuntaa, tulee rahoitus palauttaa opetus- ja kulttuuriministeriöön siltä osin, kun lomautuksen vaikutukset kohdistuvat tasa-arvorahaa käyttävän ryhmän toimintaan. Lomautusta koskevat palautukset tulee tilittää opetus- ja kulttuuriministeriöön avustuksen käyttöä koskevan selvityksen yhteydessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain mukaiset avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Valtionavustuksen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat (valtionavustuslain 7 § 1 mom.):

- Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.
- Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.
- Avustuksen myöntäminen on tarpeellista, kun otetaan huomioon hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.
- Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.

Varhaiskasvatuksen esitys haettavaksi valtionavustukseksi on kuusi lastenhoitajaa, joiden palkkakustannukset ovat yhteensä 216 000 €. Haettavan valtionavustuksen määrä on 172 800 € ja kunnan omavastuuosuus 43 200 €.

TOIMIALAJOHTAJAN ESITYS: Hyvinvointilautakunta päättää hakea opetus- ja kulttuuriministeriöltä valtion erityisavustusta varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseen kuuden lastenhoitajan palkkaamiseen. Palkkakustannukset ovat yhteensä 216 000 €, josta haettavan valtionosuuden määrä on 172 800 € ja kunnan omavastuuosuus 43 200 €.

KÄSITTELY: Toimialajohtaja selosti asiaa.

PÄÄTÖS: Hyvinvointilautakunta hyväksyi toimialajohtajan esityksen yksimielisesti.
